

HISTORIA ROZWOJU POLSKIEGO TOWARZYSTWA PEDIATRYCZNEGO

Rozwój towarzystwa naukowego jest przede wszystkim uzależniony od liczby lekarzy zainteresowanych tą dziedziną i odczuwających potrzebę pogłębienia wiadomości, szukania rozwiązań i wymiany zdań w dyskusji. Następnie od zaistnienia placówek z odpowiednimi warsztatami pracy, które są źródłem i bodźcem do tej aktywnej postawy lekarza. Są to kliniki, szpitale, sanatoria z odpowiednimi pracownikami, a również placówki leczenia otwartego.

Takie warunki zaistniały w Łodzi, gdzie został ufundowany Szpital Dziecięcy Anny Marii. Lekarzem naczelnym został wybitny lekarz, doskonały organizator i znawca zagadnień szpitalnictwa – Józef Brudziński. W roku 1905 nastąpiło otwarcie szpitala, Brudziński jako lekarz naczelny i ordynator oddziałów wewnętrznego i zakaźnego, dobiera zaangażowanych współpracowników, jak widać na załączonym zdjęciu, pracowników szpitala.

Wymienię tylko niektórych. W pierwszym rzędzie siedzą:

3-ci od lewej strony – dr Tomaszewski – jeden z pierwszych chirurgów dziecięcych, 5-ty – dr Brudziński, 6-ty – Wł. Szenajch, długoletni współpracownik Brudzińskiego, późniejszy naczelny lekarz Szpitala im. Karola i Marii w Warszawie i profesor Uniwersytetu Warszawskiego, 8-my – Wacław Jasiński, późniejszy organizator i kierownik Kliniki Pediatrycznej w Wilnie, 9 –ty – dr Pieniążek, jeden z pierwszych otolaryngologów dziecięcych. W rzędzie drugim stoją: 1-sza dr Rozenblat-Frenklowa – długoletnia asystentka szpitala Anny Marii, członkini sekcji pediatrycznej, współzałożycielka i wice-prezes Oddziału Łódzkiego PTP oraz członkini Zarządu głównego PTP. Poniewierana przez władze okupacyjne w czasie II wojny światowej popełniła samobójstwo. 2 –gi – Tadeusz Mogilnicki, późniejszy lekarz naczelny Szpitala Dziecięcego Anny Marii, kierownik Sekcji Pediatrycznej, założyciel i przewodniczący Oddziału Łódzkiego PTP. Zmobilizowany we wrześniu 1939r, zginął w Związku Radzieckim.

Z inicjatywy dr Brudzińskiego zostaje zorganizowana Sekcja Lekarzy Pediatrów przy Łódzkim Towarzystwie Lekarskim. Sekcja ta była zawiązkiem pierwszego w Polsce zrzeszenia pediatrów, a bazą dla prac naukowych był szpital dziecięcy Anny Marii, którego wyżej wymienieni lekarze odegrali dużą rolę w

działalności naukowej sekcji. **Inauguracyjne posiedzenie sekcji pediatrycznej odbyło się 24 października 1908r.** Przewodniczącym został wybrany dr Józef Brudziński i pełnił tę funkcję do listopada 1910 roku, czyli do czasu przeniesienia się do Warszawy. Następnym przewodniczącym sekcji był do połowy 1911 roku dr Jasiński, a od drugiej połowy 1911 roku dr Władysław Szenajch.

Zebrania naukowe sekcji cieszyły się powodzeniem nie tylko wśród łódzkich pediatrów, ale również wśród lekarzy przyjeżdżających z bliskich i dalszych miast, jak np. M. Michałowicz z Częstochowy i Szymon Starkiewicz z Dąbrowy.

Druga podobna sekcja, również z inicjatywy dr Brudzińskiego, powstaje w Warszawie przy Warszawskim Towarzystwie Lekarskim w roku 1910. Zgodnie z ustawą Towarzystwa Lekarskiego w Warszawie sekcja pediatryczna nosiła nazwę **„Posiedzenie pediatrów przy Towarzystwie Lekarskim Warszawskim”**. Członkami sekcji mogli być tylko członkowie Towarzystwa Lekarskiego, a działalność sekcji musiała być ograniczona tylko do prac objętych ustawą i regulaminami właściwymi dla Towarzystwa Lekarskiego. Inauguracyjne posiedzenie sekcji pediatrycznej odbyło się 20 stycznia 1910 roku, a przewodniczącym został Ludwik Anders. Zebrania odbywały się regularnie raz w miesiącu, z przeciętną frekwencją 25 osób.

O usiłowaniu rozbudzenia zainteresowań naukowych wśród pediatrów może świadczyć uchwała sekcji warszawskiej z dnia 21 grudnia 1911 r., aby w każdym szpitalu, w którym jest oddział dziecięcy, odbywały się przynajmniej raz w roku posiedzenia kliniczne Sekcji Pediatrycznej.

Po utworzeniu sekcji pediatrycznej w 1910 r. natychmiast nawiązano kontakt z Międzynarodowym Stowarzyszeniem Pediatrów w Paryżu (Association Internationale de Pediatrie). Zgodnie z wnioskiem J. Brudzińskiego postanowiono, by pediatrzy polscy zapisywali się do Stowarzyszenia Międzynarodowego, aby stworzyć grupę narodowościową polską, a na jej przedstawicielkę wybrać kol. Szczawińską zamieszkałą pod Paryżem. Nie było państwa polskiego, ale byli polscy pediatrzy. Toteż po przełamaniu wielu trudności, w roku 1912 ukonstytuowała się Sekcja Polska Stowarzyszenia Międzynarodowego Pediatrów. Polacy wzięli też czynny udział w 1. Międzynarodowym Zjeździe Pediatrów w Paryżu w dniach 6-10 października 1912r, wygłaszając 2 referaty. Obydwie sekcje w Łodzi i Warszawie pracowały do I wojny światowej.

W czasie trwania wojny, gdy tylko zaistniały możliwości, Ludwik Anders przy współudziale lekarzy przyjaciół przystąpił do opracowania projektu statutu (wówczas nazywanego „ustawą”) Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego, jako instytucji samodzielnej.

Już w grudniu 1916 r. Józef Brudziński złożył władzom okupacyjnym gotowy statut do zatwierdzenia. Statut podpisali w charakterze założycieli: Ludwik Anders, Józef Brudziński, Bohdan Korybut-Daszkiewicz, Tadeusz Kopeć, Julian Kramsztyk, Władysław Szenajch i Kazimierz Zieliński. Dnia 19 marca 1917 r. został zatwierdzony statut nowego Specjalistycznego Stowarzyszenia pod nazwą Polskie Towarzystwo Pediatryczne, ale władze niemieckie ograniczyły teren działalności Towarzystwa tylko do Warszawy i jej okolic.

Na rozpoczęcie działalności Towarzystwa jeszcze w roku 1917 nie pozwoliły różne przeciwności, między innymi choroba i śmierć Brudzińskiego 18 grudnia 1917 r. Dopiero w 1918 r. współzałożyciele Towarzystwa postanowili rozpocząć działalność zmieniając w statucie ograniczenia działalności Towarzystwa poczynione przez okupanta.

27 lutego 1918 r. odbyło się pierwsze posiedzenie organizacyjne, na którym Ludwik Anders streścił historię założenia Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego, a Władysław Szenajch przedstawił zadania i ustrój Towarzystwa na tle obecnie poczynionych zmian w statucie. Uprzednio władze okupacyjne ograniczyły działalność Towarzystwa do Warszawy i jej okolic, obecnie działalność Towarzystwa obejmuje cały obszar Państwa Polskiego i może ono tworzyć swoje oddziały, działające na podstawie regulaminu przyjętego przez ogólne zebranie członków czynnych. Po omówieniu celu i środków działania Towarzystwa, Szenajch podał niektóre dane dotyczące członków i zebrań.

Według statutu Towarzystwo składa się z członków założycieli, członków czynnych, członków popierających, członków korespondentów, członków dożywotnich i honorowych.

Członkami czynnymi mogą być wszyscy polscy lekarze pediatrzy i o takim ich charakterze decyduje komisja wyborcza. Członkowie czynni zamieszkali poza obrębem Warszawy zaliczają się w poczet członków korespondentów.

Członkami popierającymi mogą być lekarze Polacy interesujący się pediatrią, jak również i inne osoby, chcące popierać zadania Towarzystwa. Członkowie

popierający zamieszkali poza obrębem Warszawy zaliczają się w poczet członków korespondentów popierających.

Członkiem dożywotnim może być każda osoba, która złożyła na cele Towarzystwa kwotę nie mniejszą niż trzy tysiące marek.

Członkiem honorowym może być każda osoba bez względu na jej narodowość, która dla celów będących zadaniem Towarzystwa położyła wybitne zasługi.

Członków Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego przyjmuje Komisja Wyborcza, złożona z czterech członków czynnych, wybranych na jeden rok przez doroczne zebranie ogólne z prezesem Towarzystwa jako przewodniczącym.

Zebrania ogólne są dwojakiego rodzaju: członków czynnych i zebranie walne, tj. wszystkich członków Towarzystwa.

Walne zebranie doroczne wszystkich członków odbywa się w lutym w celu przedstawienia i zatwierdzenia sprawozdań za rok ubiegły, wysłuchania i zatwierdzenia wniosków komisji rewizyjnej, budżetu na rok bieżący, wyborów do komisji rewizyjnej i innych.

Ogólne zebranie doroczne członków czynnych odbywa się dwa tygodnie po zebraniu walnym, aby dokonać wyboru członków i komisji wyborczej, względnie by zdecydować w sprawie zmian w statucie.

Do obowiązku Zarządu należy zwoływanie zebrań ogólnych członków czynnych oraz zebrań walnych wszystkich członków Towarzystwa. Wybór członków Zarządu na trzy lata odbywa się na ogólnym dorocznym zebraniu członków czynnych drogą głosowania tajnego, absolutną większością głosów. Sekretarz stały jest wybierany na czas nieograniczony. Zarząd wybiera spośród siebie prezesa, wiceprezesa, sekretarza, skarbnika i bibliotekarza.

Posiedzenia naukowe są zwyczajne i kliniczne. Pierwsze, przeznaczone dla wszystkich członków, poruszają tematy ogólniejsze z dziedziny biologii dziecka, opieki nad dziećmi i młodzieżą oraz higieny szkolnej. Drugie, kliniczne, przeznaczone dla lekarzy, poruszają tematy z dziedziny patologii wieku dziecięcego.

Na posiedzeniu w dn. 27.02.1918r. został wybrany pierwszy dziesięcioosobowy skład zarządu oraz czteroosobowa komisja wyborcza, która miała przyjmować nowych członków. Pierwszy skład zarządu był następujący: prezes L. Anders, wiceprezes J. Kramsztyk, sekretarz M. Erlichówna, skarbnik K. Jonscher i

członkowie zarządu: B. Korybut-Daszkiewicz, T. Kopeć, Wł. Rodys, Wł. Szenajch i K. Zieliński.

Dnia 11 stycznia 1920 r. zmarł pierwszy prezes Ludwik Anders, który w testamencie zapisał Towarzystwu swoją bibliotekę, liczącą 560 tomów. Z powodu śmierci prezesa i powołania do wojska skarbnika wybrano dwóch nowych członków, a zarząd na rok 1920 ukonstytuował się w sposób następujący: prezes Wł. Szenajch, wiceprezes J. Kramsztyk, sekretarz M. Erlichówna, skarbnik T. Kurella, bibliotekarz R. Stankiewicz i czterech członków.

Pierwsze posiedzenie miało miejsce 6 marca 1918 r. Pierwsze posiedzenie naukowe kliniczne odbyło się 27 marca, posiedzenie naukowe zwyczajne 10 kwietnia tegoż roku.

Potwierdzenie zmian w statucie przez wszystkich członków nastąpiło na posiedzeniu ogólnym 21 grudnia 1921, a zatwierdzenie statutu przez polskie władze państwowe miało miejsce 15 stycznia 1922 r.

Zarząd PTP w Warszawie do 1931r. był zarządem centralnym dla całej Polski. Gdy powstawały oddziały Towarzystwa w innych miastach, do nazwy głównej, PTP, dopisywano nazwę oddziału. Na ogólnym zgromadzeniu członków Towarzystwa **26. 05. 1931 r.** zapadła decyzja, by Polskie Towarzystwo Pediatryczne w Warszawie zostało zrównane w prawach i obowiązkach z innymi oddziałami i by przyjęto nazwę **Polskie Towarzystwo Pediatryczne Oddział Warszawski**. Władzą dla wszystkich oddziałów oraz reprezentacją stał się wówczas Zarząd Główny PTP z siedzibą w Warszawie.

DZIAŁALNOŚĆ POLSKIEGO TOWARZYSTWA PEDIATRYCZNEGO W WARSZAWIE W LATACH 1918 – 1931.

Po posiedzeniu inauguracyjnym w 1918 r. Zarząd przystąpił do energicznej działalności. Wybrani członkowie zarządu odznaczyli się nie tylko głęboką wiedzą, ale również wybitnym wyrobieniem społecznym.

Pierwsze lata działalności PTP przypadły na koniec I wojny światowej i tworzenia się Państwa Polskiego. Zarząd zdawał sobie sprawę, że należy:

- 1) możliwie przyśpieszyć organizację Towarzystwa Pediatrycznego,

2) włączyć się do pracy z instytucjami państwowymi i amerykańskimi, niosącymi pomoc dzieciom oraz brać udział w zwalczaniu skutków trudnych warunków bytu w czasie I wojny światowej, które niekorzystnie odbiły się na zdrowiu przede wszystkim dzieci,

3) brać udział w sprawach zabezpieczających prawa dziecka, przede wszystkim w ustawie konstytucyjnej Rzeczypospolitej Polskiej, jak również we wszystkich sprawach pilnych, związanych z ochroną zdrowia i rozwoju dziecka,

4) rozwinąć działalność naukową i dydaktyczną PTP.

Ad. 1

Do września 1939 r. powstało poza Warszawą 5 oddziałów: w Łodzi (11.12.1921), w Wilnie (marzec 1925), we Lwowie (23. 03. 1926), w Poznaniu (20. 04. 1929), w Krakowie (1936). Liczba członków w dniu powstania Towarzystwa w 1918 r. wynosiła 23 osoby, ale szybko wzrastała. Jak widać z tabeli I w r. 1932, w pięciu oddziałach PTP było 251 członków.

Późniejszych danych brak z powodu zniszczeń dokumentów w czasie II wojny światowej. Znana jest tylko liczba członków w Warszawie, która wynosiła 128.

Tabela I

Rok	Miasto	Ogólna liczba członków	Członków czynnych	Członków popierających	Członków dożywotnich	Członków honorowych
1921	Warszawa	105	67	35	3	-
1923	Warszawa i Łódź	222	137	80	3	2
1929	Warszawa Łódź Wilno Lwów	243	170	61	3	9
1932	Warszawa Łódź Wilno Lwów Poznań	251	175	61	3	15

Skład zarządów PTP w Warszawie zmieniał się w latach następnych. Tylko kadencje sekretarzy stałych nie zmieniały się. Kadencja pierwszego sekretarza stałego J. Kramsztyka trwała od 1922 do 1926 r. Po jego śmierci sekretarzem stałym został Wł. Szenajch, który pełnił tę funkcję od 2.03.1927 do 1964 r., z przerwą od 1. 09. 1939 do r.1945.

W tabeli II zostali wymienieni członkowie zarządu PTP, pełniący podstawowe funkcje tylko od r. 1918 do 26.05.1931 czyli do momentu powstania Zarządu Głównego, który stał się władzą dla wszystkich oddziałów. Nastąpiła wtedy zmiana funkcji i nazwy Polskie Towarzystwo Pediatryczne w Warszawie na Polskie Towarzystwo Pediatryczne Oddział Warszawski.

Tabela II

Prezesi, wiceprezesi i sekretarze Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego w Warszawie od 27.02.1918 do 1931 -32 r.

Prezes	Kadencja	Wiceprezes	Kadencja	Sekretarz	Kadencja
Ludwik Anders	27.02.1918 - 11.01.1920	J. Kramsztyk	27.02.1918 -1921	M. Orlich	27.02.1918 - 1921
Wł. Szenajch	14.05.1920 - 30.01.1924			M. Gromki	1921 - 1924
M. Michałowicz	1924 - 1927	St. Łyskawiński	1924 - 1927	Barański	1924 - 1927
ST. Łyskawiński	1927 - 1928	M. Michałowicz	1927 - 1930	Piotrkowski	1927 - 1930
T. Kopeć	1928 - 26.05.1931	Rostkowski St. Popowski	1930 - 1932 1931	J. Bogdanowicz	19.02.1930 -1932

Ad. 2

Już w roku 1919 Zarząd Towarzystwa nawiązał kontakt z Państwowym Komitetem Pomocy Dzieciom, a jako delegat stale brał udział w posiedzeniach

Komitetu prezes Zarządu PTP. Również Towarzystwo Pediatryczne pozostawało w stałym kontakcie z Departamentem Opieki nad Dziećmi i Młodzieżą Ministerstwa Zdrowia Publicznego i z Polsko-Amerykańskim Komitetem Pomocy Dzieciom. Prezes (Szenajch) i sekretarz (Erlichówna) brali udział w wyłonionej przy Departamencie Opieki Społecznej Komisji Porozumiewawczej ze wszystkimi instytucjami amerykańskimi. Po zlikwidowaniu w roku 1922 działalności misji amerykańskiej, akcja opiekuńcza przechodzi w ręce czynników miejscowych.

Polski Komitet Opieki nad Dzieckiem /PKOD / zakłada instytucje opieki otwartej i przekazuje je stopniowo samorządom. W radzie nadzorczej PKOD stałym przedstawicielem PTP jest kolejno doc.Wł.Szenajch i prof. M.Michałowicz.

Ad. 3

W okresie tworzenia się ram organizacyjnych Państwa Polskiego, PTP w Warszawie wykazuje dużą inicjatywę w zabezpieczaniu praw dziecka w ustawach, jak również w nadaniu odpowiedniej rangi naukowej i społecznej pediatrii polskiej. Znalazło to wyraz w memoriałach opracowanych przez zarząd, a także we wnioskach uchwalonych podczas odbywających się od 1922 r zjazdach naukowych pediatrów.

Do najważniejszych memoriałów należą:

1. W dniu 29.03.1920 r. zarząd PTP postanowił wystąpić do Sejmu Ustawodawczego w sprawie zabezpieczenia praw dziecka w Ustawie Konstytucyjnej Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Memoriał opracowany przez J.Kramszyka i Wł.Szenajcha przyjęto na posiedzeniu Zarządu w dniu 29.04.1920 r. i uchwalono przesłać go do Komisji Konstytucyjnej, Komisji Zdrowia Publicznego oraz do wszystkich Klubów Sejmowych. 14.05.1920 r. przewodniczący poseł Rataj na posiedzeniu Sejmowej Komisji Konstytucyjnej zakomunikował o nadejściu pisma PTP w sprawie opieki nad dzieckiem. Referat w tej sprawie powierzono posłance Balickiej, która na następnym posiedzeniu w dniu 15 maja 1920 r. prosi o umieszczenie nowego artykułu dotyczącego zasadniczej opieki nad dzieckiem. Artykuł ten według niej odpowiada wymogom zgłoszonym do Komisji Konstytucyjnej przez Towarzystwo Pediatryczne. Po dyskusji artykuł został przyjęty jako artykuł 121 projektu Ustawy Konstytucyjnej, a na posiedzeniu Sejmu Ustawodawczego wszedł do Ustawy Konstytucyjnej w dniu 5 lutego 1921 r.

3. W roku 1920 PTP wystąpiło również w sprawie praw dziecka nieślubnego i jego matki w ustawie o kasach chorych. Artykuł 33. ustawy zabezpieczającej pomoc rodzinom ubezpieczonego obejmował w projekcie nieślubne dzieci i również ich matki. Do omawianego artykułu poseł Rudnicki wniósł poprawkę, ażeby wykreślić „i ich matkom”. Poprawka ta w dn. 11 maja 1920r. na posiedzeniu Sejmu Ustawodawczego została przy drugim czytaniu ustawy odrzucona. Na następnym posiedzeniu sejmu 14. 05. 1920 r. poseł ks. Sykulski podczas trzeciego czytania ustawy wniósł tę samą poprawkę, aby wykreślić „i ich matkom”. Tym razem poprawka została przyjęta. Zarząd PTP dowiedziawszy się o powyższym wyniku głosowania, wystąpił 17.05.1920 r. z memoriałem o przywrócenie paragrafu 33. ustawy o kasach chorych wg pierwotnego brzmienia, tzn., aby obejmował nieślubne dzieci i ich matki. Memoriał ten został wysłany do Marszałka Sejmu, Ministra Pracy i Opieki Społecznej oraz do wszystkich Klubów Sejmu. Niestety wystąpienie Towarzystwa nie mogło już przyczynić się do zmiany ustawy, która została przyjęta w trzecim czytaniu. Na posiedzeniu Sejmu 19 maja ze względów formalnych nie można było zgłaszać nowych wniosków. Protest PTP poruszył jednak opinię publiczną. Znalazło to wyraz w prasie codziennej i w uchwałach innych towarzystw, jak np. Towarzystwa Walki ze Zwyródnieniem Rasy, Tow. Medycyny Społecznej i Klubu Politycznego Kobiet.
4. W r. 1929 Zarząd PTP opracował memoriał wysłany potem do Ministerstwa Oświecenia i do Sejmu, w sprawie zachowania ustawy o ograniczeniu sprzedaży alkoholu i o wprowadzeniu wykładów z alkoholologii w seminariach nauczycielskich i w wyższych klasach szkół średnich.
5. O zainteresowaniu Zarządu PTP wszelkimi decyzjami władz mogącymi szkodzić dziecku, świadczy memoriał skierowany w r. 1923 do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, prezesa Rady Ministrów i marszałków Sejmu i Senatu w sprawie cofnięcia przez ministra skarbu Kucharskiego kredytów, prelimitowanych przez Ministerstwo Zdrowia Publicznego na rok 1924, na cele walki ze śmiertelnością dzieci. Na posiedzeniu Sejmowej Komisji Opieki Społecznej uznano potrzebę wyasygnowania przez rząd pewnych sum na walkę ze śmiertelnością oraz gruźlicą dzieci. Tak, więc memoriał PTP odniósł pożądaný skutek.

Są to niektóre przykłady świadczące o czynnej postawie PTP w trosce o dobro dzieci.

Wiele istniało spraw wymagających szybkiego działania i dla przykładu należy przytoczyć, chociaż kilka z nich. Przede wszystkim PTP występuje w sprawach opieki nad noworodkami i niemowlętami. Już w roku 1919 zarząd PTP wysłał memoriał do władz państwowych, w którym wykazuje konieczność reorganizacji zakładów położniczych zapewnić opieką pediatryczną dla noworodków oraz o utrzymaniu ciągłości opieki lekarskiej nad nimi, po wypisaniu z zakładu położniczego.

Tego rodzaju uchwały powtarzają się od 1-go zjazdu pediatrów w roku 1922 na wielu następnych zjazdach.

Drugą bardzo ważną sprawą, która wymagała szybkiego działania to stan przychodni dla dzieci, zagrożający zakażeniem się dzieci chorobami zakaźnymi. Kilkakrotnie powtarzały się na kolejnych zjazdach tego rodzaju wnioski, które następnie były opracowane przez zarząd i rozsyłane w formie memoriałów do odpowiednich władz.

Po wielu staraniach PTP, Dyrekcja Służby Zdrowia zwróciła się do Towarzystwa z prośbą o opracowanie projektu wzorowej przychodni dla dzieci. Projekt taki został opracowany przez komisję powołaną przez Zarząd i rozesłany nie tylko do Dyrekcji, lecz i do wielu istniejących w lecznictwie pediatrycznym przychodni dziecięcych, ale realizacja przebiegała z dużym oporem.

Zarząd opracował również projekt komisji epidemiologicznej jako stałego organu doradczego w kwestiach epidemiologicznych przy Generalnej Dyrekcji Służby Zdrowia.

Ad. 4

Działalność naukowo – dydaktyczna Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego od 1918 do 1932 roku

Niezależnie od tak intensywnej działalności społecznej PTP niemniej intensywna była działalność naukowo – dydaktyczna. W okresie 1918 -1920 odbyło się 41 posiedzeń naukowych w Warszawie, w tej liczbie 30 klinicznych i 11 zwyczajnych, odczytów i pokazów było 87, wieczorów dyskusyjnych 2.

Od roku 1921 ogłaszano szczegółowe protokoły z posiedzeń naukowych w Pediatrji Polskiej. Posiedzenia kliniczne odbywały się w Warszawskim Szpitalu dla dzieci przy ul. Kopernika, zawdzięczając uprzejmości lekarza naczelnego Szpitala dr Wł.Rodysa,

a posiedzenia zwyczajne w Sali Polsko –Amerykańskiego Komitetu Pomocy Dzieciom udzielonej przez dyrektora Fundacji M. Pate’a.

Po utworzeniu Kliniki Dziecięcej przy ul. Litewskiej wszystkie posiedzenia do dnia dzisiejszego (czerwiec 2003) odbywały się w klinice.

Już w pierwszym okresie posiedzenia cieszyły się dużym powodzeniem i czynnym udziałem lekarzy innych specjalności, jak np. K.Grzywo–Dąbrowski (anatomopatolog), T. Jaroszyński (neurolog) i R. Bernhardt (dermatolog).

Liczby gości na posiedzeniach naukowych dochodziły przeważnie do 50 % obecnych członków. Posiedzenia w Warszawie odbywały się przeważnie 2 razy w miesiącu i tylko w pierwszym okresie rozróżniano w Warszawie i Łodzi posiedzenia naukowe zwyczajne i kliniczne. Po kilku latach przeważnie określano wszystkie posiedzenia tylko mianem „naukowe”.

W 1920 r. zarząd przystąpił do utworzenia organu Towarzystwa i 16 kwietnia 1920 r. na nadzwyczajnym posiedzeniu członków czynnych postanowiono wydawać organ Towarzystwa pt. „**Pediatrya Polska**”. Pierwszy zeszyt ukazał się w pierwszym kwartale 1921r., a w 1923 r. zaczęła wychodzić „Opieka nad Dzieckiem”. Zainteresowanie pediatrów nauką w kraju rośnie wraz z powstaniem klinik i tworzeniem się Oddziałów PTP. Prof. Szenajch podaje, że do września 1939r. odbyło we wszystkich oddziałach Towarzystwa blisko 700 posiedzeń naukowych 900 referatami i przeszło półtora tysiącem pokazów.

Członkowie Towarzystwa brali czynny udział w zjazdach krajowych i międzynarodowych. W roku 1924 Polskie Towarzystwo Pediatryczne było reprezentowane przez doc. M. Erlichównę, M. Gromskiego i Kamlera na I Międzynarodowej Konferencji Pracy Społecznej w Paryżu. W roku 1925 członkowie PTP wchodzili w skład delegacji na pierwszy Międzynarodowy Zjazd Opieki nad dzieckiem w Genewie.

W związku z II Międzynarodowym Kongresem Pediatrów, który miał się odbyć w Sztokholmie od 17-20 sierpnia 1930 r. Komitet Kongresu zażądał, by wzorem innych narodowości zawiązał się Polski Komitet Narodowy dla rzeczonoego Kongresu. Komitet reprezentowałby nasze interesy w stosunku do Biura Kongresu, utrzymywałby z nim kontakt, kwalifikowałby ewentualne tematy i referaty zgłoszone z Polski, informowałby kolegów i zorganizowałby ich wyjazd do Sztokholmu. Zgodnie z tym zaleceniem Zarząd PTP postanowił zorganizować taki Komitet Polski, który by się składał z prezydium zarządu, dyrektorów wszystkich klinik dziecięcych, docentów

pediatrów oraz z przewodniczących oddziałów PTP. Prezesem Komitetu został T. Kopeć, wiceprezesa prof. Groer i prof. Michałowicz, a sekretarzem generalnym prof. Szenajch. Komitet i kilkadziesiąt członków Towarzystwa wyruszyli na zjazd do Szwecji polskim statkiem, który był ich mieszkaniem w czasie zjazdu. Delegacja Polska odznaczyła się nie tylko licznym, ale i czynnym udziałem w zjeździe. Prof. Michałowicz wręczył każdemu uczestnikowi zjazdu książkę z pracami naukowymi, w której na 1. stronie był wydrukowany następujący tytuł i dedykacja :

Travaux scientifiques de la clinique infantile de l'Universite de Varsovie 1921 -1929

Directeur de la clinique –

Professeur Mieczysław Michałowicz

Hommage au Comite et au Membres du Deuxieme Congres International de Pediatre a Stockholme 18 -21 aout 1930

Działalność naukowa nieraz była związana z aktualnymi problemami kraju, jak np. walka z tak groźną chorobą jak płonica. Celem ustalenia wartości leczniczej surowicy przeciwploniczej wyłoniono komisję w osobach prof. Szenajcha, H. Brokmama, K. Piotrowskiego i z udziałem doc.Hirszfelda. Komisja opracowała schemat, na którym lekarze po zastosowaniu surowicy u dzieci mieli wpisać swoje obserwacje i uwagi, a następnie zwrócić wypełniony schemat do Państwowego Zakładu Higieny, by na podstawie tego materiału móc opracować powyższe zagadnienie. Następnie dla spopularyzowania szczepień ochronnych przeciw płonicy został ogłoszony w prasie codziennej komunikat PTP, w którym podano wiele wiadomości, między innymi, że za pomocą odczynu skórny Dicków można sprawdzić wrażliwość na jad płoniczy. Poinformowano, że w Warszawie zbadano 25 000 dzieci, spośród których wrażliwych na jad płoniczy w wieku 1 -5 lat było 80%. W następnych latach życia procent stopniowo zmniejszał się i po 10 latach wynosił tylko 50%. Natomiast zachorowanie na płonicę wśród dzieci szczepionych było 4 razy mniejsze niż wśród nieszczepionych.

Polskie Towarzystwo Pediatryczne brało udział w konferencji w sprawie płonicy zorganizowanej przez Państwowy Zakład Higieny z udziałem delegata Ligi Narodów prof. Debre.

Towarzystwo Pediatryczne przywiązuje duże znaczenie do pogłębiania wiedzy wśród Pediatrów organizowało różne kursy. Przy materialnym poparciu

Amerykańskiego Czerwonego Krzyża i współdziała Polsko–Amerykańskiego Komitetu Pomocy Dzieciom Zarząd PTP organizuje w czerwcu 1921 r. kurs uzupełniający z zakresu higieny społecznej dziecka. W roku 1922 zorganizował Ogólnopolski Zjazd Pediatrów w Warszawie. W roku 1925 PTP zorganizowało dwutygodniowy kurs szczepień dla lekarzy, (głównie szczepienia przeciw błonicy) przy udziale Państwowego Zakładu Higieny. W 1926 r. ogłosiło konkurs im. St. Kamińskiego na najlepszą polską pracę oryginalną z zakresu pediatrii. W miarę możliwości Zarząd PTP udzielał pomocy w szerzeniu wiedzy o dziecku, np. współdziałał w organizowaniu przy Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie działu opieki społecznej nad dzieckiem oraz w opracowaniu programu nauczania w tym dziale.

PTP dało częściowo swych prelegentów i pozostawało w stałym kontakcie z kierownictwem studium przez stałego swego delegata dr M. Gromskiego.

Powstawanie Oddziałów PTP, kolejne regularne zjazdy naukowe Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego, udział pediatrów w zjazdach Lekarzy i Przyrodników Polskich poprzez organizowanie sekcji pediatrycznych z poważnym programem naukowym i odbywanie walnych zebrań wszystkich członków Towarzystwa podczas tych wszystkich zjazdów, przyczyniły się do ożywienia działalności pediatrów. Zarząd PTP w Warszawie zdawał sobie sprawę, że pediatria w ogóle, a w szczególności polska wyodrębniła się jako poważna specjalna gałąź wiedzy lekarskiej i że jako taka doczeka się swojej historii.

Mając to na względzie Zarząd PTP w Warszawie zaczął corocznie wydawać w formie broszury wyciągów z protokołów posiedzeń w roku sprawozdawczym. Następnie broszura taka była powielana w 50 egzemplarzach i pt. „Sprawy PTP” rozsyłana do bibliotek instytucji naukowych lekarskich. W związku z powyższym Zarząd uchwalił zebranie życiorysów wszystkich czynnych członków Towarzystwa, aby mieć archiwalny materiał pediatrii. Kandydaci na członków czynnych Towarzystwa powinni byli przedstawić swoje curriculum vitae oraz deklarację o znajomości praw i obowiązków członków Towarzystwa. Po przyjęciu kandydat otrzymywał dyplom członkowski. Blankiety dyplomów zostały sporządzone kosztem własnym sekretarza stałego Wł. Szenajcha i ówczesnego prezesa T. Kopcia.

Postęp w rozwoju oddziałów PTP i potrzeba ich współdziałania wymagały pewnych zmian organizacyjnych Towarzystwa. 28.09.1929 r. przy okazji Zjazdu Lekarzy i Przyrodników w Wilnie odbyło się zebranie wszystkich przewodniczących

Oddziałów PTP, na którym omówiono problem utworzenia Zarządu Głównego Towarzystwa i zrównania Towarzystwa Pediatrycznego w Warszawie w jego obowiązkach i prawach z innymi oddziałami. Projekt został przyjęty jednogłośnie i w porozumieniu z projektodawcą prof. Groerem. Zarząd w Warszawie przystąpił do opracowania odpowiednich zmian w statucie. Starannie opracowane uchwały w formie wniosków zostały przedstawione i przyjęte na walnym zebraniu wszystkich członków, które odbyło się podczas Ogólnopolskiego Zjazdu Pediatrów we Lwowie w dniu 26.05.1931r. Na tym posiedzeniu wybrano prezesa i członków Zarządu Głównego. Nowy prezes prof. Michałowicz tego samego dnia zwołał posiedzenie Zarządu Głównego, na którym ukonstytuował się Zarząd w następującym składzie: prezes: prof. Michałowicz, wiceprezysi: prof. Groer ze Lwowa i prof. Jasiński z Wilna, sekretarz Zarządu Głównego T. Kopeć z Warszawy, skarbnik: T. Mogilnicki z Łodzi, sekretarz stały: prof. Szenajch i czterech członków: Frenklowa z Łodzi, Szymon Starkiewicz z Buska, Łukowski z Wilna i doc. Progulski ze Lwowa.

Działalność Zarządu Głównego

W tabeli III zostali wymienieni tylko członkowie Zarządu Głównego pełniący odpowiedzialne funkcje.

Tabela III

Członkowie Zarządu Głównego od 26.05.1931 do 01.09.1939 r.

Prezes	Wiceprezysi	Sekretarze
M. Michałowicz od 26.05.1931 do 14.09.1933	F. Groer W. Jasiński od 26.05.1931 do 14.09.1933	T. Kopeć od 26.05.1931 do 14.09.1933
T. Mogilnicki od 14.09.1933 do 16.02.1936	F. Groer W. Jasiński od 14.09.1933 do 16.02.1936	H. Frenklowa od 14.09.1933 do 16.02.1936
T. Kopeć od 16.02.1936	F. Groer W. Jasiński	M. Wierzbowska od 16.02.1936

do 27.05.1939	od 03.11.1935 do 27.05.1939	do 27.05.1939
K. Jonscher od 27.05.1939 do 01.09.1939		M. Wierzbowska zastępca Z. Lejmbach od 27.05.1939 do 01.09.1939

Pierwszą czynnością Zarządu Głównego było zalegalizowanie nowego statutu u władz państwowych. Władze zażądały kilku uzupełnień, z których najważniejsze było umiejscowienie siedziby Zarządu (Art. IX, par.1). Po uwzględnieniu poprawek i ustaleniu, że siedzibą Zarządu Głównego jest Warszawa, statut został zatwierdzony i zalegalizowany w dniu 31.07.1931 r. Następnie opracowano regulamin Zarządu Głównego PTP i utworzono prezydium (sekretarz stały, prezes i sekretarz).

Przy załatwieniu spraw bieżących prezydium jest zobowiązane pisemnie zawiadomić pozostałych członków Zarządu Głównego.

Wg regulaminu uczestnictwo członków w Zarządzie trwało 2 kadencje, ale kadencja nie zaczynała się dla wszystkich w jednakowym czasie.

Pilną sprawą było zapewnienie materialnej podstawy dla funkcjonowania wydawnictwa organu PTP „Pediatria Polska”. Oddział macierzysty PTP w Warszawie, który w ostatnich 2 latach pokrywał niedobory wydawnictwa, wyczerpał już swoje oszczędności i uchwalił pokryć wszelkie należności PTP z tytułu wydawnictwa tylko do 31.12.1931 r. W dniu 24.03.1932 r. Zarząd Główny podpisał nową umowę z Polskim Komitetem Opieki nad Dzieckiem w sprawie druku „Pediatrii Polskiej”. PKOD wzięło na siebie całkowitą odpowiedzialność za druk, papier, administrację, sekretariat, wysyłki itp., redakcję pisma natomiast prowadzi nadal Polskie Towarzystwo Pediatryczne. Zarząd Główny zwrócił się w dniu 20.12.1932 r. do wszystkich oddziałów, klinik dziecięcych, szpitali dziecięcych o propagandę i zadeklarowanie stałej zapomogi dla wydawnictwa, co wyniosło na rok bieżący 2090 zł. W związku z mającym się odbyć XIV Zjazdem Lekarzy i Przyrodników w Poznaniu, w którym poważną rolę spełniała sekcja pediatryczna, Komitet Organizacyjny w Poznaniu nawiązał kontakt z Zarząd Głównym PTP.

W dniu 12.03.1932 r. Zarząd Główny wyznaczył na przedstawiciela i gospodarza sekcji pediatrycznej Zjazdu prof. Jonschera, który z dużym zapalem przystąpił do jej organizacji.

Prof. Jonscher zwrócił uwagę Zarządu Głównego na fakt, że jednocześnie ze Zjazdem Lekarzy i Przyrodników odbywa się w Poznaniu Zjazd Związku Lekarzy Słowiańskich. Zaproponował, żeby Polskie Towarzystwo Pediatryczne wystąpiło z inicjatywą utworzenia Słowiańskiego Towarzystwa Pediatrycznego jako sekcji w ramach Związku Lekarzy Słowiańskich. Postanowiono wnieść uchwałę na walnym zebraniu PTP, które miało się odbyć w czasie Zjazdu. Tymczasem przy dużym udziale prof. Jonschera opracowano regulamin i uzgodniono go z kolegami słowiańskimi obecnymi w Poznaniu oraz nakreślono dalsze postępowanie. W rezultacie 14.09.1933 r. odbyło się walne zebranie Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego i walne zebranie Słowiańskiego Towarzystwa Pediatrycznego. Przewodniczącym Słowiańskiego Towarzystwa Pediatrycznego został na razie prof. Jonscher.

Na tymże walnym zebraniu PTP zatwierdzono przygotowane przez Zarząd Główny wnioski, z których najważniejsze były:

1/ V Ogólnopolski Zjazd Pediatrów odbędzie się w Łodzi w dniu 1-3 /XI 1935 r.- prezesem Zarządu Głównego zostaje Mogilnicki, a członkami są Frenklowa i Gundlach z Łodzi, Erlichówna, Kopec, Stankiewicz /bibliotekarz / z Warszawy oraz 5 zastępców,

2/ ofiarowane 1000 zł przez rodzinę Kramsztyka uczczenia jego pamięci postanawia się przeznaczyć na wydawnictwo Polskiej Bibliografii Pediatrycznej, w którym będzie zaznaczone, że została ona wydana dla trwałego uczczenia Jego Pamięci.

W ciągu 2 lat przed V-tym ogólnopolskim zjazdem pediatrów wielokrotnie odbywały się zebrania Zarządu Głównego w Łodzi i w Warszawie związane z organizacją zjazdu. Na ostatnim posiedzeniu przed zjazdem – prezes Zarząd Głównego Mogilnicki, na podstawie doświadczenia z tych lat wyraził opinię, że prezydium Zarządu Głównego powinno znajdować się zawsze w Warszawie, nawet podczas zjazdu i nie łączyć się z komitetem organizacyjnym. W dyskusji na ten temat prof. Jonscher i Kopec wyjaśnili, że Zarząd Główny powziął taką uchwałę, by w tej kadencji Zarząd Główny i przewodniczący znajdowali się w Łodzi w celu dania

pewnej satysfakcji Oddziałowi Łódzkiemu. Jednakże, jak wynika z dyskusji zarządzenie to okazało się „nieżyciowe”.

V Zjazd pediatrów odbył się w Łodzi w określonym terminie. Przepelnione audytorium i żywa dyskusja świadczyły o dużym zainteresowaniu uczestników zjazdu programem naukowym. Natomiast uchwalone liczne wnioski na walnym zebraniu Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego przemawiały za szerokim zaangażowaniem pediatrów sprawami organizacyjnymi służby zdrowia dla dzieci. Wykazywały one duże braki we właściwej profilaktyce i leczeniu, ale również pogłębienie roli pediatry. Np. wniosek kol. Kona, „Polscy pediatrzy postanawiają utworzyć w ramach swego towarzystwa – Sekcję Wychowania, zadaniem której będzie naukowe badanie zagadnień wychowania duchowego i fizycznego dzieci ze stanowiska medycznego”. /Wniosek przyjęto przez aklamację/.

Po zjeździe i na walnym zebraniu w dniu 16.02.1936 r w Warszawie Zarząd Główny ukonstytuował się : Prezes T. Kopec, wice-prezesa Groer i Jasiński, sekretarz Wierzbowska, skarbnik Mogilnicki, bibliotekarz Stankiewicz i członkowie. 14.03.1936 r przystąpiono do załatwiania wniosków przekazanych przez zjazd w Łodzi.

W związku z pracą komisji kodyfikacyjnej nad działem Kodeksu Cywilnego dotyczącego stosunków prawnych rodziców i dzieci oraz w myśl wniosku zgłoszonego na Zjeździe w Łodzi przez Lubczyńskiego i Kopcia, co do roztoczenia opieki prawnej nad dzieckiem opuszczonym i matką nieślubną – odbyło się kilka posiedzeń w tej sprawie i opracowano memoriał. Zarząd Główny brał udział w organizowaniu sekcji pediatrycznej V-go Zjazdu Lekarzy Słowiańskich w Sofii we wrześniu 1936r. Referaty zgłoszili na temat główny „BŁONICA” Szenajch i Bogdanowicz, na temat „Mikrobiologii obecnej epidemii błonicy w Polsce” – Przesmycki, a o uodpornialności niemowląt przeciwko błonicy – J. Jakóbkiewicz, oraz na specjalną prośbę przewodniczącego Sekcji Pediatrycznej prof. Watewa –T.Kopec wygłosił odczyt pt. Rozwój opieki społecznej nad matką i dzieckiem w Polsce.

Na jednym z zebrań Zarządu Głównego w 1937r. omawiano sprawę Bibliografii Pediatry Polskiej i Opieki nad Dzieckiem, którą opracował dr Konopka. Praca wykonana z funduszu Juliana Kramsztyka zawierała 10 000 tytułów prac polskich ogłoszonych drukiem od XVI wieku do roku 1936 włącznie i opracowana systemem krzyżowym ma być wydana w 3 tomach /1600 stron druku /. Ponieważ koszt wydania wyniesie około 14 tys. Zarząd Główny zwrócił się do dyrektora Funduszu Kultury Narodowej przy Prezydium Rady Ministrów, który obiecał pomoc materialną.

Również postanowiono stworzenie biblioteki dziecięcej w Klinice Dziecięcej w Wilnie w celu uczczenia pamięci prof. Jasińskiego.

Podczas XV Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich we Lwowie w dniach 04.-07.07.1937 r. sekcja pediatryczna odznaczyła się nie tylko ciekawą naukową tematyką i wysokim poziomem referatów, ale i bardzo czynnym udziałem Zarządu Lwowskiego Oddziału PTP.

Na wyróżnienie zasługuje Walne Zgromadzenie Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego, które odbyło się podczas Zjazdu w dniu 06.07.1937 r. i zakończone wnioskami Zarządu Głównego opartymi na długoletnim doświadczeniu.

Już w roku 1929 komisja pod przewodnictwem prof. Szenajcha opracowała memoriał w sprawie należytego kierunku pracy lekarzy pediatrów, ich uprawnień oraz w sprawie obsadzania stanowisk pediatrycznych. Memoriał był rozesłany do właściwych władz urzędowych, naczelnym lekarzy szpitali i kas chorych, stowarzyszeń lekarskich i prasy lekarskiej.

Ponieważ postulaty dotąd nie były szanowane, Zarząd Główny rozszerzył memoriał z roku 1929 i przedstawił jako 3 wnioski na walnym zebraniu. Myślę, że warto je przypomnieć, gdyż wyrażały one pewnego rodzaju „credo” pediatrów pół wieku temu.

Wniosek I

A. Lekarz mianujący się pediatrą powinien odpowiadać następującym warunkom: powinien mieć przynajmniej 3 lata praktyki lekarskiej szpitalnej, przy czym albo 1 rok na oddziale wewnętrznym dla dorosłych i 2 lata w szpitalnictwie dziecięcym.

Przy tym konieczne jest zaznajomienie się z chorobami zakaźnymi wieku dziecięcego i dziecięcymi chorobami okresu niemowlęcego.

Zaświadczenie z odbytych praktyk powinno być poświadczane przez szefów instytucji, w których dany kandydat pracował.

B. Lecznictwo dzieci do lat 14 powinno znajdować się wyłącznie w rękach pediatrów.

C. Przez pediatrów powinny być obsadzone następujące stanowiska zarówno czasowe, jak stałe:

1. Wszystkie stanowiska w instytucjach udzielających pomocy dzieciom do lat 14 włącznie.
2. Stanowiska lekarzy szkolnych w szkołach powszechnych i średnich.

3. W stacjach opieki nad matką i dzieckiem.
4. We wszelkiego rodzaju żłobkach.
5. W ochronkach, bursach, domach sierot, oraz innych zakładach wychowawczo-społecznych przeznaczonych dla dzieci do lat 14-tu.
6. W poradniach przeciwgruźliczych, przeciwkifowych, przeciwreumatycznych, przeciwkrzywiczych do lat 14-tu.

D. Na stanowiska ordynatorów mogą kandydować tylko pediatrizy, którzy mają za sobą przynajmniej 5 lat pracy w klinikach lub szpitalach dziecięcych.

E. Na stanowiska asystentów klinicznych oraz szpitalnych przyjmowani są kandydaci wg przepisów obowiązujących w danym zakładzie leczniczym. Na stanowiskach powinni być wyznaczeni lekarze pediatrizy na zasadzie konkursów.

F. Pozostałe wymienione stanowiska w punkcie C powinny być obsadzone na zasadzie konkursów. Należy brać pod uwagę kwalifikacje. Pożądanym jest dla lekarzy szkolnych posiadanie wykształcenia w dziedzinie wychowania fizycznego, higieny szkolnej i psychologii wieku dziecięcego.

Wniosek II

Dotyczy stanowisk lekarzy pediatrów dla noworodków we wszystkich klinikach zakładach położniczych w Polsce.

Wniosek III

1. Oddział dziecięcy ordynatorski może obejmować tylko 2 jednostki: pielęgniarskie i gospodarcze, a więc 48 łóżek dla niemowląt albo 60 łóżek dla dzieci starszych.

I ten Zjazd przyniósł wiele ważnych i ciekawych wniosków, nieraz wybiegających w daleką przyszłość, których nie sposób wszystkich wymienić. Dla przykładu przytoczę dwa wnioski Doc. Hirszfeldowej przyjęte przez aklamację:

1. Stworzenie przychodni do badań bliźniąt, jako pierwszy etap do utworzenia instytutu do badań nad dziedzicznością.
2. Wprowadzenie wykładów klinicznych z dziedziny konstytucjonalizmu klinicznego.

Uchwalono, że VI Ogólnopolski Zjazd Pediatrów odbędzie się w Busku Zdroju w Sanatorium p.n. Kolonia Lecznicza Dziecięca im. Rektora J. Brudzińskiego na Górze w dniach 27 -29 maja 1939 r. Następne lata 1937 -1938 były dla Zarządu Głównego bardzo pracowite. Przede wszystkim zbliżający się termin Międzynarodowego Zjazdu w Rzymie we wrześniu 1937r. wymagał szybkiego zorganizowania udziału pediatrów polskich w tym zjeździe, zgłoszenia 6 referatów i filmu oraz ułatwienia wyjazdu w formie wycieczki. Jak podaje w „Wiadomościach Bieżących” *Pediatrica Polska* / w T, XIII Nr 3 str. 200 /- „, delegacja polska była dobrana niezwykle starannie z samych profesorów i przedstawicieli Akademii Nauk, reprezentując trzecie miejsce z kolei na Zjeździe pod względem liczebności / około 60 osób”.

We wrześniu 1938 r. odbył się XI Lekarski Kurs Wakacyjny w Ciechocinku-Cieplicy po raz pierwszy z Dniem pediatrycznym Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego.

Otwarcie Dnia Pediatrycznego PTP nastąpiło 04.09.1938 r. z uroczystym powitaniem przez przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego i Dyrektora Państwowego Zakładu Zdrojowego.

Po zagajeniu Prezesa Zarządu Głównego PTP dr med. T. Kopia odpowiednie wykłady wiążące się z lecznictwem sanatoryjno-zdrojowiskowym dzieci wygłosili doc. Kaulbersz-Marynowska, dr med. Starkiewicz i prof. Szenajch. Duży też musiał być udział Zarządu Głównego w organizacji Ogólnopolskiego Zjazdu Pediatrów w tak niełatwych warunkach w Busku Zdroju w dniach 27-29 05.1939r.

Był to zjazd bardzo udany, gdyż odbywał się w wygodnych warunkach sanatoryjnych, na co pozwoliła przerwa w turnusach chorych dzieci/, w oddaleniu od centrum zdrojowiska.

Wszystko sprzyjało lepszemu wykorzystaniu udziału w posiedzeniach i zapoznaniu się uczestników zjazdu oraz bliższego kontaktu z prelegentami.

W 3-cim dniu Zjazdu posiedzenia były wspólne ze Zjazdem Pediatrów i Pedagogów Sanatoryjnych.

Dr med. Szymon Starkiewicz w głównym referacie omówił stan i potrzeby lecznictwa sanatoryjnego ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień pedagogicznych, a wieloletni doświadczony pedagog Kuroczka wygłosił koreferat na temat pracy dydaktyczno-wychowawczej. Wymienione referaty i kilka innych odsłoniły niezbędne potrzeby przewlekle chorych dzieci i wywołały żywą dyskusję. Podczas zjazdu odbyło się jak zawsze walne zebranie członków PTP z uchwaleniem wniosków i wybraniem

członków honorowych i również wybraniem prof. K. Jonschera na prezesa Zarządu Głównego.

Oddziały Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego

Oddział Warszawski

Po uchwaleniu w dniu 26 maja 1931 r. przez walne zebranie PTP powstania Zarządu Głównego PTP dotychczasowa nazwa „Polskie Towarzystwo Pediatryczne w Warszawie” została zastąpiona nazwą „Oddział Warszawski”. Poza zmienioną nazwą zmieniła się i funkcja Oddziału Warszawskiego i po zatwierdzeniu przez władze państwowe zmian w statucie, trzeba było przystąpić do przekazania Zarządowi Głównemu szeregu spraw dotyczących się całego Towarzystwa. Na ogólnym zebraniu Oddziału Warszawskiego w dniu 03.02.1932 r. uchwalono przekazać :

- 1 / fundusz zapasowy PTP Depozyt
 - 2/ bibliotekę / księgozbiór Andersa i Kramsztyka /
 - 3/ pokryć wszelkie należności PTP z tytułu wydawnictw „Pediatria Polska” do 31.12.1931 r., również przekazać wszelkie sprawy dotyczące się PTP, a pozostające w fazie przygotowawczej,
- np. a) sprawę pomiarów dzieci w wieku przedszkolnym
b) sprawę surowic leczniczych i inne.

Przeprowadzone nowe wybory widoczne na tabeli 4

Tabela 4

Prezesa, vice-prezesa i sekretarza w latach 1932-39

Prezesa	Kadencja	Vice-prezesa	Kadencja	Sekretarz	Kadencja
Łyskawiński	1932-35	Erlichówna	1932-33	Bogdanowicz	1932-33
		Wierzbowska	1934-35	Welfle	1933-35
Hirszfildowa	1936-39	Lubczyński	1936-39	Wójciak	1936-39

Stworzono regulamin posiedzeń – czas trwania referatów wynosił 30 minut, demonstracji 5. Posiedzenia odbywały się 2 razy w miesiącu, nie członkowie mogą

brać udział w ciągu roku jako goście 4 razy, po czym muszą zgłosić się na członka. W razie niezapłacenia składki pomimo 2-krotnego przypomnienia zostaną skreśleni. W ciągu roku odbywało się przeciętnie 19 posiedzeń naukowych, frekwencja na ogół dobra – około 80 osób, w tym gości najmniej 30 %, ale bywało, że przekraczało 50%. Referatów w roku 1933 wygłoszono 22, demonstracji chorych 64.

Utworzono sekcję społeczną, kierownictwo objął Lubczyński wygłaszając rocznie 2-3 referaty, ale program jest urozmaicony, np. opracowując

- 1) tezy do ustawodawstwa w zakresie opieki społecznej nad dzieckiem
- 2) materiały propagandowe dla wsi, tematy dotyczące higieny matki, noworodka i niemowlęcia.

Opracowane zostały zwięzłe i w sposób bardzo prosty, aby w formie ulotki mogły być rozpowszechniane po wsiach.

Zarząd Oddziału bierze udział w pracach społecznych:

- 1) w komisji rozpatrującej projekt ustawy o zapobieganiu chorób zakaźnych
- 2) w komisji do uregulowania ogłoszeń lekarskich w prasie
- 3) w Komitecie organizacyjnym „Tygodnik dziecka” i innych.

Nawiązano kontakt z Francją – odwiedzili Polskę i mieli wykłady Arman Delille i Debre.

Liczba członków stopniowo zwiększała się i wynosiła:

01.01.1934 r -113

01.01.1936 r.-123

01.01.1938 r.-128

ODDZIAŁ ŁÓDZKI

Pierwszy oddział PTP powstał w Łodzi według §2 regulaminu opracowanego przez zarząd PTP. Oddział uważa się za ukonstytuowany, o ile przedstawi zarządowi PTP listę podpisaną przez co najmniej 10 członków pediatrów. Wg §10 członkowie zarządu obierani są na przeciąg 3-ech lat, przy czym, jeżeli zarząd składa się z 5-ciu osób i więcej, co rocznie ustępuje 2-ch członków przez balotowanie. Osoby wybalotowane mogą być powtórnie wybierane, jednak kadencja członka zarządu nie może trwać dłużej niż 6 lat.

11.12.1921 r. na inauguracyjne posiedzenie zgłosiło się 27 członków, którzy dokonali wyboru prezesa i członków zarządu.

Prezesem od 11.12.1921 r. do 01.09.1939 r. był T.Mogilnicki.

Sekretarzami kolejno od 11.12. S.Mandelsowa, J.Kon, Polakow.

Stopniowo też przybywało członków. W 1923 r. było już 34 członków /w tym 18 czynnych i 16 popierających /, w1928 r. -50, a w 1930 r. -60 członków.

Posiedzenia naukowe kliniczne odbywały się przeciętnie od 6-8 razy w ciągu roku: składały się na nie referaty i odczyty od 6 do 8 rocznie i demonstracje chorych przeciętnie 30 rocznie. Frekwencja w posiedzeniach wynosiła przeciętnie 35 członków. Od 1932 r. charakter posiedzeń naukowych stał się bardziej urozmaicony, np. odbywały się one w Miejskiej pracowni psychologicznej na temat zagadnień psychotechnicznych i poradnictwa zawodowego, posiedzenia wspólne z Towarzystwem Lekarskim lub omawiania własnych wyników jak np. stosowania szczepionki przeciw kokluszowi. Znacznie ożywiła się działalność Zarządu Oddziału z powodu decyzji Zarządu Głównego, by najbliższy zjazd pediatryczny odbył się w roku 1935 w Łodzi i by przenieść siedzibę Zarządu Głównego do Łodzi na 2 lata, a na prezesa Zarządu Głównego wybrano Mogilnickiego.

W przygotowaniach Zjazdu brało udział duże grono kolegów z Łodzi.

W rezultacie Zjazd był bardzo dobrze zorganizowany i w posiedzeniach naukowych brali żywy udział miejscowi koledzy.

Również na walnym zgromadzeniu zapadło wiele cennych wniosków dla przyszłej pracy Towarzystwa Pediatrycznego.

ODDZIAŁ WILEŃSKI

09.03.1925 r. z inicjatywy prof. W.Jasińskiego i przy udziale 20 członków odbyło się inauguracyjne posiedzenie, na którym wybrano na prezesa Zarządu prof. Jasińskiego, a na sekretarza i skarbnika – kol. Szumiewicza.

05.10.1925 r. dokonano uzupełniających wyborów zarządu: na vice-prezesa kol. L.Łukowskiego, na skarbnika – kol. Żabko-Potapiewicz.

17.12.1926 r. wobec zrzeczenia się kol. Szumiewicza wybrano na sekretarza kol.M. Kaulbersz-Marynowską.

Zachodzące zmiany na głównych stanowiskach zarządu do 1-go września1939 przedstawiono na tabeli 5

Tabela 5. Członkowie Zarządu do 1-go września 1939 r.

Prezesi	Kadencja	Vice-prezesi	Kadencja	Sekretarze	Kadencja
Prof. Jasiński	09.03.1925 do 28.01.1936	Łukowski	05.10.1925 do styczeń 1936	Szumiewicz Kaulbersz- Marynowska	09.03.1925 do 17.12.1926 od 17.12.1926
Łukowski	Styczeń 1936 15.02.1938	Kaulbersz- Marynowska	Stycz. 1936 do 01.09.1939	Kaulbersz- Marynowska	do 24.01.1926
Prof. Bujak	15.02.1938 do 01.09.1939	Łukowski	15.02.1938 do 01.09.1939	J.Zienkiewicz J.Suszyńska	24.01.1928 do 28.01.1935 28.01.1935 do 01.09.1939

Liczba członków zwiększała się powoli. Od 20 członków w 1925 do 28 w 1932 r. i dalej do 40.

Zebrania naukowe odbywały się od 6 do 10 rocznie. Zawsze stosunkowo dużo było demonstracji chorych i co uderza, że poza kliniką uniwersytecką, która demonstruje chorych najczęściej, demonstrują również znacznie mniej ze Szpitala Miejskiego dla dzieci, ze szpitala Św. Jakuba, z Żydowskiego, ze Schroniska dla dzieci chorych na gruźlicę i ze Stacji Opieki nad Matką i Dzieckiem.

Spostrzega się, że na posiedzeniach naukowych bywa duża liczba gości, nieraz więcej niż członków towarzystwa.

Posiedzenia cieszą się powodzeniem, gdy są wspólne z innymi Towarzystwami.

Na zebraniach zarządu Towarzystwa są poruszane również sprawy związane ze służbą zdrowia miasta i zapadają odpowiednie postanowienia, jak np. wysłanie memoriału do odpowiednich władz z prośbą o zrewidowanie obowiązujących 73 recept „*pro paupero*”, gdyż nie zawierają leków koniecznych w praktyce dziecięcej.

Po 2-ach latach istnienia Oddziału Wileńskiego Zarząd podjął się zorganizowania III-go Ogólnopolskiego Zjazdu Pediatrów w roku 1927. Przy tak małej liczbie członków było to trudne zadanie, ale przy tak pełnej zaparcia i koleżeńskiej postawie kolegów osiągnięto bardzo dobre wyniki. Na walnym posiedzeniu zapadły uchwały przypominające dawne z poprzednich zjazdów, ale nie zrealizowane przez władze i nowe uchwały mające duże znaczenie dla rozwoju zdrowia dziecka.

W 1929 roku na Zjeździe Lekarzy i Przyrodników w Wilnie również została zorganizowana Sekcja Pediatryczna z programem naukowym i zjazd pediatryczny z walnym posiedzeniem.

Ciężka choroba prof. Jasińskiego i jego śmierć nie przerwała działalności Oddziału, a mianowicie w roku akademickim prof. Bujaka – Kierownikiem Katedry i Kliniki Pediatrycznej Uniwersytetu im. Stefana Batorego w Wilnie, pozwoliło na objęcie przewodnictwa w Zarządzie Oddziału od 15.02.1938 roku i rozpoczęcie realizacji planów działalności na przyszłość.

Praca została przerwana wybuchem drugiej wojny światowej, a po zakończeniu wojny Wilno już nie wróciło do Polski.

ODDZIAŁ LWOWSKI

Z inicjatywy prof. Groera dn. 23.03.1926 r. powstał Oddział we Lwowie. Pierwszym prezesem został prof. Groer, a sekretarzem Orska- Dregerowa.

Zachodzące zmiany na głównych stanowiskach członków zarządu do dnia 01.09.1939 r. przedstawiono na tabeli 6.

Tabela 6. Członkowie Zarządu do dn. 01.09.1939 r.

Prezesi	Kadencja	Vice-prezesi	Kadencja	Sekretarze	Kadencja
Prof. Groer	23.02.26r- 11.01.32r	Doc. R.Quest i Meisels	1929- 1932 1932- 1937	Orska- Dregerowa Chwalibogowski	23.03.26- 01.05.28 r. 01.05.28- 11.01.32 r.
Doc. Quest	11.01.32- 06.02.37r	Doc.S. Progulski	11.01.32- 06.02.37r.	J.Kochanowski	11.01.32- 06.02.37 r
Doc. S.Progulski	06.02.37- 01.09.39 r.	Doc.Quest i Wasilkowska	06.02.37 01.09.39 r	S.Ehrlich	1937- 01.09.1939 r

Liczba członków w pierwszych miesiącach wynosiła 50, a w 1931r Oddział liczył 55 członków czynnych i 3 popierających.

Posiedzenia odbywały się przeciętnie 7-8 razy rocznie i na ogół cieszyły się powodzeniem, zwłaszcza wówczas, gdy były wspólne z innymi Towarzystwami lub

łączyły się ze zwiedzaniem sanatoriów, wyświetlaniem filmów, zwiedzaniem Muzeum Higieny we Lwowie. Frekwencja przeciętna – 46 osób.

W dniach 23-26 maja 1931 r. odbył się we Lwowie IV-ty Ogólnopolski Zjazd Pediatrów, w którym wzięło udział 135 uczestników, wygłoszono 6 referatów programowych i 32 wykłady.

Na walnym posiedzeniu zapadła ważna decyzja utworzenia Zarządu Głównego i dokonano wyboru pierwszego prezesa i członków zarządu.

Uchwalono szereg ważnych wniosków, jak np. dotyczących konieczności zebrania danych liczbowych wagi i wzrostu i innych wymiarów podstawowych, w celu ustalenia przeciętnej normy rozwoju fizycznego dzieci w Polsce.

Ponowiono uchwały III Zjazdu w sprawach doboru lekarzy szkolnych i uchwalono wysłanie do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Opieki Społecznej prośby o zorganizowanie stałego i systematycznego kształcenia lekarzy szkolnych pod kierunkiem klinik dziecięcych.

W dniach 04.-07.07.1937 r. odbył się we Lwowie XV Zjazd Lekarzy i Przyrodników.

Organizacja Sekcji Pediatrycznej należała do Oddziału Lwowskiego PTP. Zarząd Oddziału dołożył wiele starań, by strona naukowa i organizacyjna Zjazdu Sekcji Pediatrycznej osiągnęła wysoki poziom. Uczestników Sekcji Pediatrycznej Zarząd obdarzył artystycznie wykonanym programem pamiątkowym obrad, zdobnych w fotografie zabytkowych fragmentów architektonicznych i krajobrazu Lwowa. Zdjęcia do albumu wykonali prof. Groer i doc. Progulski. Urządzono wspólnie z Muzeum Higieny w czasie Zjazdu wystawę pod nazwą „Matka i dziecko w sztuce polskiej i obcej”. We wrześniu 1937r. członkowie Oddziału Lwowskiego wzięli czynny udział w 3-cim Międzynarodowym Zjeździe Pediatrycznym w Rzymie.

ODDZIAŁ POZNAŃSKI

Klinika dziecięca powstała w Poznaniu w 1922 r. w przerobionym gmach dawnego „Domu Sierot”. Kierownikiem Kliniki został mianowany Prof. Jonscher, który musiał włożyć wiele starań by klinika mogła służyć dydaktyce i nauce. Pomimo, że jeszcze nie było Oddziału Poznańskiego, Polskie Towarzystwo Pediatryczne w Warszawie zwróciło się do prof. Jonschera z prośbą o zorganizowanie w 1924 r. 2-go Ogólnopolskiego Zjazdu Pediatrów w Poznaniu. Prof. Jonscher z małą grupką współpracowników zorganizowali zjazd w dniach 23-25 czerwca 1924 r. w Poznaniu z dużą liczbą uczestników. Odbyły się nie tylko ciekawe posiedzenia naukowe, ale

również na walnym posiedzeniu członków Towarzystwa Pediatrycznego zapadły bardzo ważne i aktualne uchwały.

Dopiero 20.04.1929 r. z inicjatywy prof. Jonschera odbyło się inauguracyjne posiedzenie Oddziału Poznańskiego, na którym wybrano prezesa dr Krysiewicza i sekretarza B. Kucharskiego. Dr Krysiewicz tej godności nie przyjął i dnia 27.05.1929 r. wybrano na prezesa prof. K. Jonschera. Na stanowisku prezesa prof. Jonscher pozostawał do 01.09.1939 r.

Natomiast sekretarze zmieniali się:

B. Kucharski od 20.04.1929 – 1932 r.

Z. Uchocka od 1932 – 1936 r.

H. Doerffer od 1936 – 1938 r.

E. Osiński od 1938 – 01.09 1939 r.

W roku 1929 członków czynnych było 14, w roku 1931 i w następnych latach członków było-18. Posiedzenia naukowe kliniczne odbywały się przeciętnie 7 razy rocznie, zawsze wygłaszano na nich referaty i demonstrowano chorych. Przeciętna frekwencja wynosiła około 20 osób, dosyć często posiedzenia były wspólne z Towarzystwem Przyjaciół Nauki, z Kołem Fizjologów, z Towarzystwem Lekarskim i wówczas obecnych było około 50 osób.

Gdy XIV Zjazd Lekarzy i Przyrodników Polskich miał się odbyć 12-14.09.1933 roku w Poznaniu, przedstawicielem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego i gospodarzem Sekcji Pediatrycznej Zjazdu był w Poznaniu wyznaczony prof. Jonscher.

Jednocześnie z powyżej wymienionym zjazdem, odbywał się Zjazd Lekarzy Słowiańskich i Jonscher wystąpił na posiedzeniu Zarządu Głównego PTP z inicjatywą utworzenia Słowiańskiego Towarzystwa Pediatrycznego w ramach Związku Lekarzy Słowiańskich.

Do tego projektu Zarząd Główny PTP ustosunkował się bardzo przychylnie.

Zawdzięczając energicznemu działaniu prof. Jonschera opracowano regulamin uzgodniony z kolegami pediatrami Słowianami obecnymi w tym czasie w Poznaniu. Na walnym zebraniu Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego 14.09.1933 r. uchwalono powstanie Słowiańskiego Towarzystwa Pediatrycznego jako Sekcję Związku Lekarzy Słowiańskich. Również 14.09.1933 r. odbyło się 1-sze walne zebranie Słowiańskiego Towarzystwa Pediatrycznego.

Przewodniczącym tego Towarzystwa został na razie prof. Jonscher.

ODDZIAŁ KRAKOWSKI

Prof. Lewkowicz nie mógł zająć się organizacją Oddziału Krakowskiego PTP ze względu na zły stan zdrowia.

Dopiero Naczelnny Lekarz Szpitala dr med. Gołąb spowodował powstanie Oddziału i został wybrany prezesem w roku 1936.

Brak bliższych danych działalności.

SEKCJJE SPECJALISTYCZNE

- **1969 – sekcja neonatologiczna**
- **1974 – sekcja kardiologiczna**
- **1975 – sekcja pulmonologiczna**
- **1976 – sekcja neurologiczna współpracująca z sekcją pediatryczną Polskiego Towarzystwa Neurologów**
- **1977 – sekcja nefrologiczna**